

Késedelmes fizetés és lánc tartozás a magyar vállalkozások körében 2021 első félévében

Az MKIK Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézet (GVI) negyedéves vállalati Az MKIK Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézet (GVI) elemzésében a hazai vállalkozások késedelmes fizetéssel és lánc tartozással kapcsolatos tapasztalatait vizsgálta. Az elemzés a GVI 2021. júliusi negyedéves konjunktúra felvételének adatain alapul, melynek részeként 350, legalább 20 főt foglalkoztató hazai vállalkozást kérdeztünk a késedelmes fizetéssel és a lánc tartozással kapcsolatban.

Az eredmények alapján a vállalkozások 64 százalékának legalább egy üzleti partnere késedelmesen fizetett 2021 első félévében, a válaszadók 26 százaléka maga is tartozott a beszállítóinak, 14 százalékuk pedig tartozás miatt nem tudott fizetni legalább egyszer a vizsgált időszakban. A késedelmesen fizető üzleti partnerek problémája legnagyobb arányban a tisztán hazai tulajdonban álló (69 százalék) és a kereskedelmi (69 százalék) cégek körében jelent meg, míg tartozás leggyakrabban a 250 fő feletti cégek (33 százalék), az egyéb gazdasági szolgáltatást végző vállalkozások (31 százalék), valamint a külföldi (rész) tulajdonban álló cégek (31 százalék) esetében fordult elő. Összességében elmondható, hogy a 2021. január óta a késedelmes fizetést tapasztaló cégek aránya 2 százalékponttal nőtt, miközben a beszállítóknak tartozó vállalkozások aránya 12 százalékpontos, a lánc tartozás problémája pedig 3 százalékpontos csökkenést mutatott a megkérdezett vállalkozások körében. A lánc tartozás okozta problémák súlya a válaszadó cégek 23 százaléka szerint nőtt a

2021 januárját megelőző féléves időszakban, ami alacsonyabb arány a legutóbb mértnél (35 százalék), de magasabb a 2019. júliusi 9 százaléknál.

A felmérésben megkérdezett cégek 64 százaléka rendelkezett olyan üzleti partnerrel, amely 2021 első félévében több alkalommal is késedelmesen fizetett. Ugyanezen cégek aránya 2021 januárjában 62 százalék, míg fél évvel korábban, 2020 júliusában 65, 2020 januárjában pedig 68 százalék volt, azaz a legutóbbi adatfelvételek által mutatott csökkenő trend megállt a késedelmes fizetés tekintetében. Az előző időszakhoz képest ugyanakkor tovább csökkent azon cégek aránya, melyeknek üzleti partnereik több mint fele fizetett késedelmesen: 2020 júliusában a cégek 9 százaléka, 2021 januárjában a 8 százaléka, 2021 júliusában pedig a válaszadók 6 százaléka számolt be erről (lásd az 1. ábra).

Számottevő különbséget lehetett regisztrálni a vállalatméretet tekintve. Míg a 20–49 fős és az 50–99 fős cégek 8–9 százaléka tapasztalta, hogy a partnerei több mint fele késedelmesen fizetett (hasonlóan a fél éve mért adatokhoz), addig

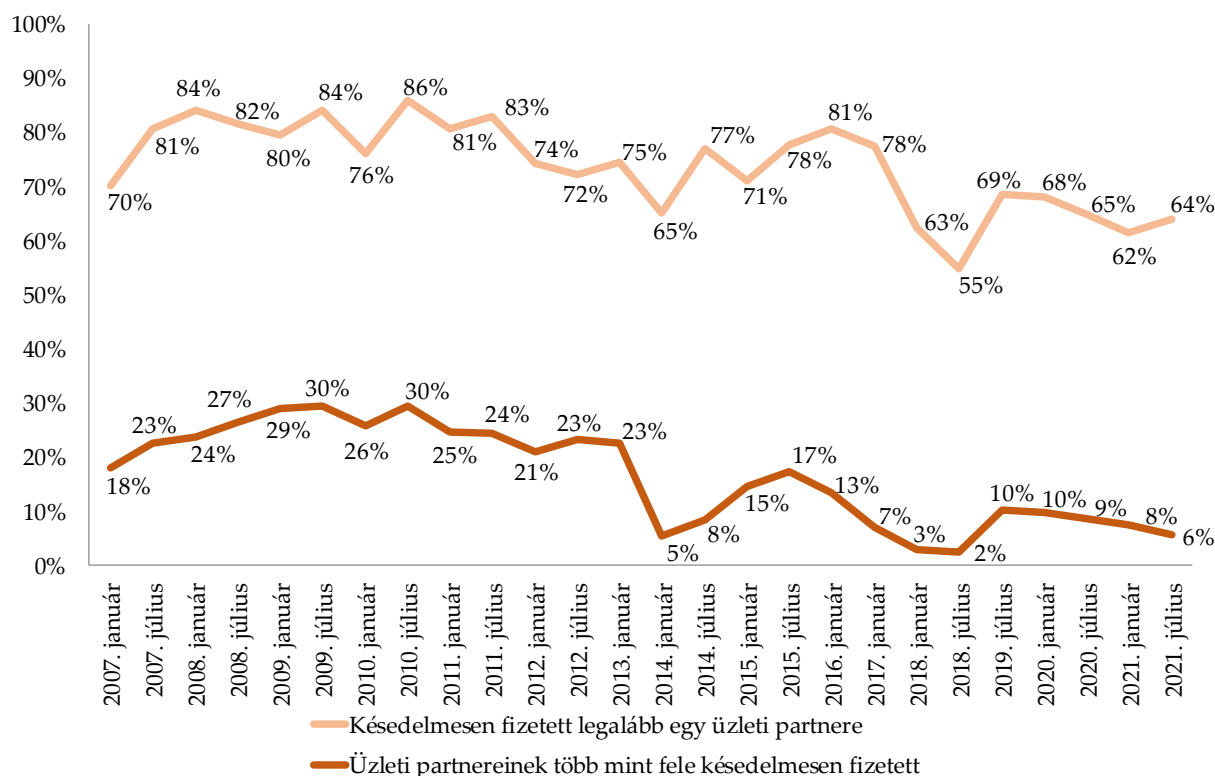
ugyanaz az arány a 100–249 fő közötti vállalkozások esetében 3 százalék, a 250 fő feletti nagyvállalatoknál pedig mindösszesen 1 százalék volt az idén év eleji 6–7 százalékot követően. Megemlítendő ugyanakkor, hogy ezúttal mindegyik létszámkategóriában 35–37 százalékot ért el azon cégek aránya, melyek egyáltalán nem voltak érintettek a késedelmes fizetésben.

Ágazatonként vizsgálva az adatokat elmondható, hogy továbbra is gyakrabban találkoztak a kereskedelem területén működő vállalkozások a jelenséggel: 69 százalékuk volt kapcsolatban késve fizető partnerrel, ami ugyanakkor 5 százalékponttal alacsonyabb a fél évvel ezelőtt mért aránynál.

Jelentősen nőtt a késedelmes fizetés gyakorisága az egyéb gazdasági szolgáltatásokat végző cégek körében, a 2021. januári 54 százalékról 65 százalékra, és ezen szektorban volt a legmagasabb azon vállalkozások aránya (7 százalék), melyek partnereinek több mint fele elmaradt a fizetéssel.

Tulajdonszerkezet szerint a tisztán hazai tulajdonú cégek 69 százaléka került kapcsolatba késedelmesen fizető üzleti partnerrel, míg a külföldi (rész)tulajdonú cégek körében 52 százalék ez az arány, a fél évvel ezelőtti adatfelvételhez képest tehát jelentősen, 9 százalékponttal 17 százalékponttal nőtt a különbség közöttük.

1. ábra: Késedelmes fizetést tapasztaló cégek aránya, 2007–2021¹; N=275-408

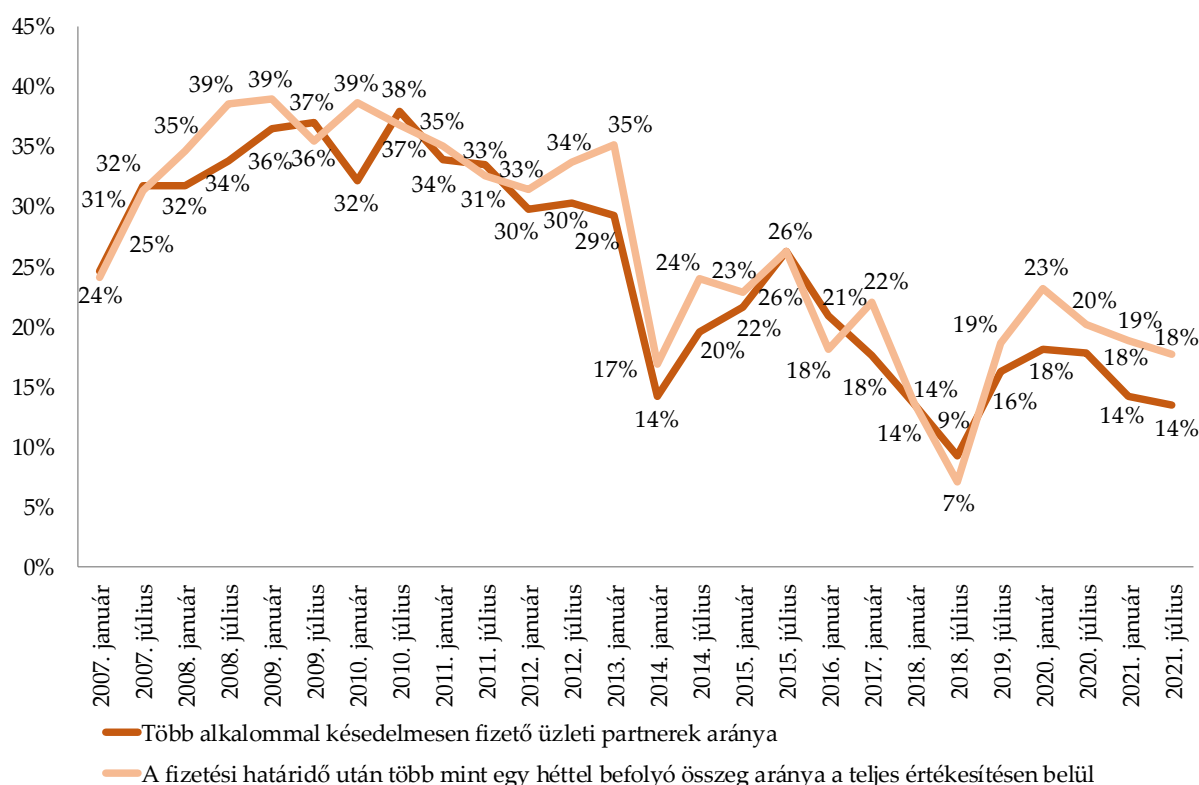
Forrás: GVI 2021

¹ Az összes bemutatott idősor esetében figyelembe kell venni, hogy a felmérések mintái csak 2010. január óta tartalmaznak 250 fő feletti nagyvállalatokra vonatkozó adatokat.

A válaszadó cégek átlagosan partnereik 14 százalékánál tapasztaltak késedelmes fizetést egynél többször, ami stagnálást jelent 2021 januárjához képest, míg a fizetési határidőn túl befolyó összegek aránya az értékesítésen belül átlagosan 18 százalék volt, ami 1 százalékponttal alacsonyabb a fél évvel ezelőtti értéknél (lásd a 2. ábra). Az

eredmények alapján elmondható, hogy a vállalkozásoknak – a négy félszázéve tartó csökkenő tendencia ellenére – még mindig átlagosan több késve fizető partnerük van, és bevételeik nagyobb hányadát kapják meg késve a 2018. júliusban mért értékekhez képest.

2. ábra: Késedelmesen fizető partnerek átlagos aránya² és a fizetési határidő után befolyó összeg aránya átlagosan, 2007–2021, N=256-408

Forrás: GVI 2021

Azon cégek aránya, amelyek vevőik késedelmes fizetése miatt legalább egyszer nem tudtak időben fizetni a beszállítóknak, az elmúlt fél évben 3 százalékponttal, 14 százalékra csökkent, folytatva ezzel a 2020 júliusa óta tartó csökkenő trendet: míg az ilyen cégek aránya ekkor még 20 százalék volt, addig

2021 januárjában már csak a vállalkozások 17 százaléka válaszolta, hogy a megelőző egy évben előfordult a lánctartozás (lásd a 3. ábra).

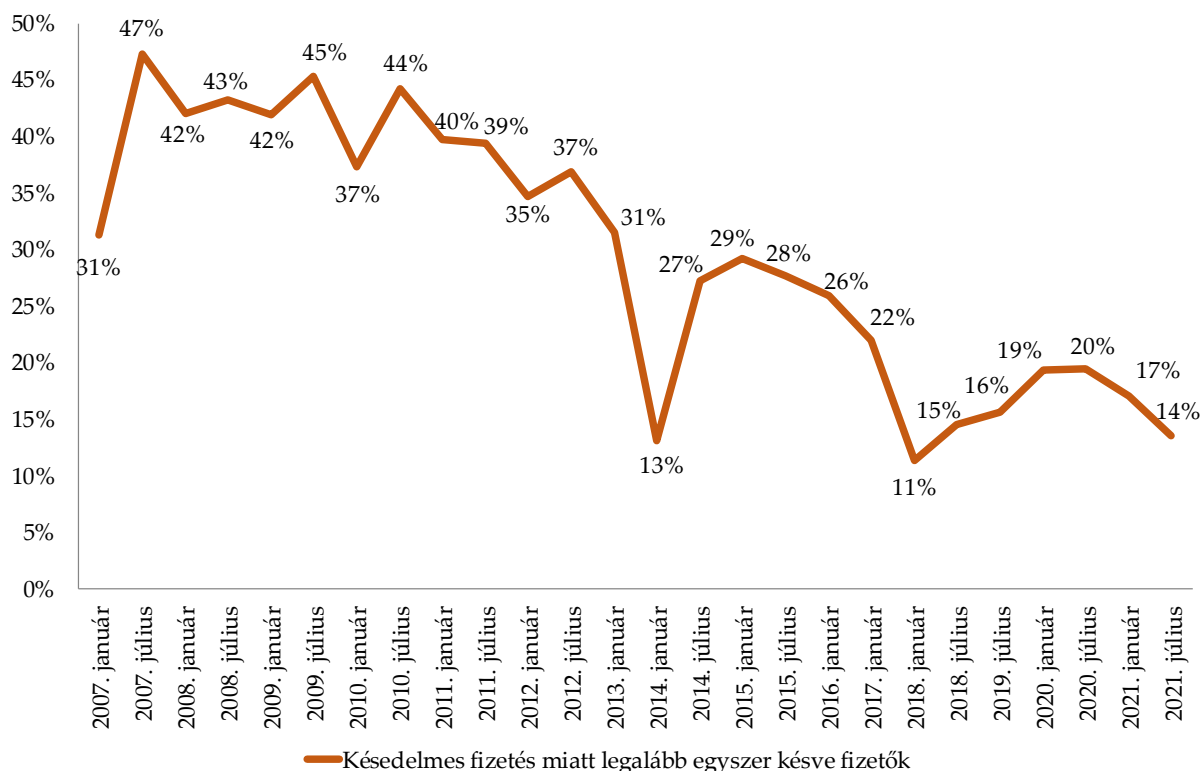
A lánctartozást tapasztaló cégek aránya a 100–249 fő közötti vállalkozások esetében volt a legalacsonyabb (10 százalék), míg a többi létszámkategóriában ez az arány 14–16

² A késedelmesen fizető partnerek, illetve a kintlévőségek összesített számára és arányára az átlagos arányokból nem lehet következtetni, mivel ezek függenek az üzleti partnerek számától és az összes forgalomtól.

százalék között alakult. A tisztán hazai tulajdonban lévő cégek 15 százaléka, a külföldi (rész)tulajdonban lévő vállalatoknak pedig 11 százaléka számolt be arról, hogy az adatfelvétel időpontját megelőző évben előfordult, hogy lánc tartozás miatt nem tudtak idejében fizetni. Ágazatonként tekintve

a feldolgozóipari cégek körében volt a legmagasabb az arányuk (16 százalék), miközben az építőipari vállalkozásoknak már csupán a 12 százaléka számolt be lánc tartozásról a fél évvel ezelőtti 23 százalék után.

3. ábra: Vevők késedelmes fizetése miatt legalább egyszer késve fizető cégek aránya, 2007–2021, N=296-417

Forrás: GVI 2021

2021 első félévében a megkérdezett cégek 26 százaléka fordult elő, hogy legalább egyszer egy vagy több beszállítójuknak tartoztak – ez 12 százalékponttal alacsonyabb a 2021 januárjában mért aránynál. A 2021. júliusi adatok alapján a 250 fő feletti nagyvállalatokra volt leginkább jellemző a késedelmes fizetés (33 százalék), ami viszont még így is jelentős mérséklődést jelent a múlt félévi 52 százalékhoz képest. A 20–49 fős vállalkozások 18 százalékánál, az 50–99 fős cégek 28 százalékánál, a 100–249 fő közötti

vállalatoknak pedig a 26 százaléknál fordult elő a beszállítóknak való tartozás. A külföldi tulajdonhányad arányát vizsgálva a legutóbbi adatfelvételhez képest nagyobb, 10 százalékpontos különbség van a tisztán hazai tulajdonú és a külföldi (rész) tulajdonú vállalkozások között (23 és 33 százalék). Az ágazatok tekintve az építőipari cégek körében volt a legalacsonyabb a legalább egyszer tartozók aránya (16 százalék), ami jelentős elmozdulást jelent a 2021. januári 40 százalékhoz képest. 20 százalékpontos

csökkenés figyelhető meg a kereskedelemben is, ezúttal a 19 százalékok nyilatkoztak arról, hogy volt tartozásuk, szemben a fél évvel ezelőtti 39 százalékkal. Ugyanez az arány a feldolgozóiparban 29 százalék, az egyéb gazdasági szolgáltatást végző cégek körében pedig 31 százalék volt.

A lánctartozás okozta problémák súlya a válaszadó cégek 67 százaléka szerint nem változott, 9 százalékok szerint csökkent, míg 23 százalékok szerint nőtt a felmérést megelőző féléves időszakban. A lánctartozás problémájának súlyosbodását érzékelő vállalkozások aránya 2021 januárjában még 35 százalék, 2020 júliusában pedig 44 százalék volt, azt megelőzően utoljára a 2008-as gazdasági világválságot követő felmérésekben, 2009 januárjában és júliusában (46 és 47 százalék), valamint 2012 júliusában (38 százalék) közelített vagy haladta meg ezt a mértéket – 2019 júliusában viszont

mindösszesen 9 százalékon állt. **A vállalkozások percepciója tehát nem követte le teljes mértékben a késedelmes fizetéssel és a lánctartozással kapcsolatos mutatók alakulását,** ugyanakkor meg kell említeni, hogy ennél a kérdésnél volt a legmagasabb a „nem tudja” válaszok aránya (24 százalék). A negatív tendenciát érzékelő cégek aránya a 250 fő feletti nagyvállalatok körében volt a legalacsonyabb (21 százalék), viszont csupán a 6 százalékok érzékelt javulást, míg a 20–49 fő közötti vállalkozásoknak is csak a 22 százaléka számolt be súlyosbodásról, ugyanakkor 10 százalékok javulást tapasztalt. Ágazatok szerint legkevésbé a kereskedelmi cégek számoltak be arról, hogy a lánctartozás által okozott problémák súlya nőtt üzleti partnereik körében (19 százalék), a többi ágazat esetében 23–26 százalék közötti volt az arányuk, ugyanakkor minden negyedik építőipari vállalkozás a probléma súlyának csökkenéséről nyilatkozott.

A hazai vállalkozások csődkockázata, hitelmoratórium és külső finanszírozási források igénybevétele

2021 júliusában

Az MKIK Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézet (GVI) elemzésében a hazai vállalkozások csődkockázatra vonatkozó véleményét, illetve a külső finanszírozási források és a hitelmoratórium igénybevételét vizsgálja. Az elemzésünkben szereplő adatok a GVI legfrissebb negyedéves konjunktúrafelvételéből származnak: 2021 júliusában összesen 350, legalább 20 főt foglalkoztató hazai vállalkozást kérdeztünk meg a fenti témákban. Az eredmények reprezentatívnak tekinthetők a vállalatok bruttó hozzáadott értékhez való hozzájárulásának³ valamint a regisztrált vállalkozások számának⁴ létszámkategóriák és ágazatok szerinti megoszlása szempontjából.

A vállalkozások csődkockázatra vonatkozó percepciója

A csődkockázat felmérése során a vállalatvezetőket arról kérdeztük, mennyire tartják valószínűnek, hogy az ágazatukba tartozó, hasonló tevékenységet végző versenytársaik a következő félév folyamán kilépnek a piacról, felfüggesztik a tevékenységüket. A cégek többsége (55 százalék) egyáltalán nem tartja valószínűnek, hogy ez megtörténik, és mindössze 7 százalékuk (5 százalék szerint valószínű, 2 százalék szerint nagyon valószínű) gondolja

úgy, hogy valószínűleg lesz a piacról kilépő versenytársa a következő félévben. Azok a vállalatvezetők, akik szerint valószínű, hogy lesznek kilépések a piacukon, átlagosan úgy vélik, hogy a versenytársak 15 százaléka lehet érintett. Az egyes ágazatokon belül a feldolgozóipari cégek vezetői számítanak legkevésbé a versenytársak piaci kilépésére, míg legnagyobb arányban a kereskedelmi és az építőipari cégek vezetői prognosztizálnak piaci kilépést a saját tevékenységi területükön.

Külső finanszírozási forrás igénybevétele

2021. júliusában a legalább 20 főt foglalkoztató vállalkozások 79 százaléka igénybe vett a működéséhez valamilyen külső finanszírozási forrást. Ez az arány az átlagnál magasabb a feldolgozóipari és a kereskedelemben tevékenykedő cégek körében (87 százalék) és alacsonyabb az építőipari és a szolgáltatást nyújtó cégek esetében (72 százalék). Emellett a tisztán hazai tulajdonú (80 százalék) illetve a nem exportáló (75 százalék)

vagy csak részben exportra termelő (87 százalék) cégek nagyobb arányban használnak külső forrásokat, mint a külföldi tulajdonú (60 százalék) és az exportáló (70 százalék) cégek.

Az érintett cégek 65 százaléka piaci szereplőktől elérhető finanszírozási eszközt (pl. banki folyószámla-, forgóeszköz-, vagy beruházási hitelt, lízinget stb.) vesz igénybe. A külső finanszírozási forrást igénybe vevők 38

³ A csődkockázat és a hitelhez jutás feltételei vizsgálatában.

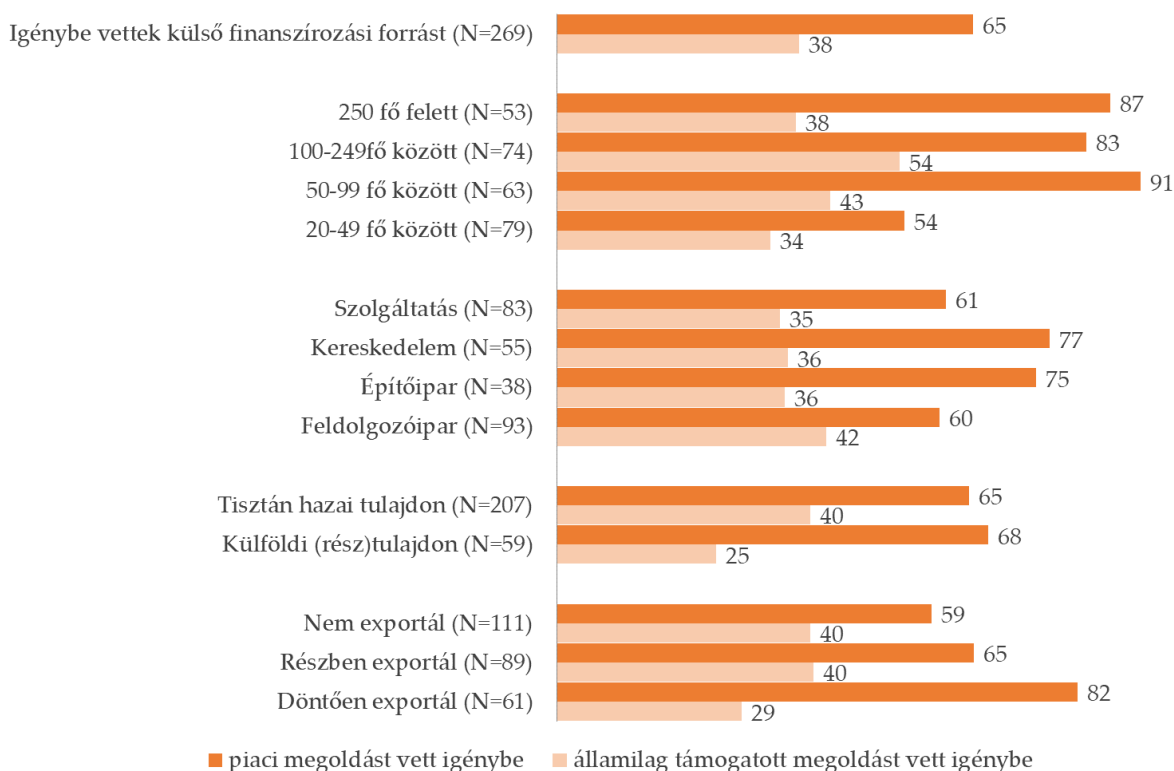
⁴ A külső finanszírozási források illetve a hitelmoratórium igénybevételének vizsgálata esetében.

százaléka az államilag támogatott eszközök valamelyikét (pl. vissza nem térítendő állami támogatás, állami járulékkedvezmény, Széchenyi Kártya Hitelprogram valamelyik terméke, NHP hitel stb.) választotta.

A külső finanszírozási forrást igénybe vevők között a 20 és 49 fő közötti vállalkozások kisebb arányban (54 százalék), míg a **nagyobb vállalatok inkább élnek a piaci megoldásokkal.** Az építőipari és

kereskedelmi cégek körében (75 százalék és 77 százalék) jellemzőbb a piaci alapú finanszírozási eszközök igénybevétele, mint a feldolgozóiparban és a szolgáltatást nyújtó vállalatok körében (60 százalék és 61 százalék). A döntően exportáló cégek többsége a piaci megoldásokat részesíti előnyben (82 százalék), míg a részben vagy egyáltalán nem exportáló vállalatok alacsonyabb arányban vesznek igénybe ilyen forrásokat (65 százalék és 59 százalék).

1. ábra: Piaci és államilag támogatott külső finanszírozási forrás igénybevétele, százalék

Megjegyzés: Az arányok a külső finanszírozási forrást igénybe vevő cégekre vonatkoznak.

Forrás: GVI 2021

Az államilag támogatott külső finanszírozási források igénybevétele leginkább a közép-vállalkozásokra jellemző (54 százalékuk használt ilyen forrást), míg a legalacsonyabb arányban a 20-49 fő közötti cégek (34 százalék) éltek az államilag támogatott lehetőségekkel azok között, akik külső forrást vettek igénybe. Az egyes ágazatok közül a feldolgozóipari vállalatok magasabb arányban vettek igénybe államilag támogatott forrásokat (42 százalék), mint a

másik három ágazatba tartozó cégek (építőipari vállalatok 36 százalék, kereskedelmi 36 százalék és szolgáltatást végző cégek 35 százalék). Emellett a tisztán hazai tulajdonú (40 százalék) és a nem vagy részben exportáló vállalatokra (40–40 százalék) jellemzőbb az államilag támogatott finanszírozási források igénybevétele, mint a részben vagy egészben külföldi tulajdonú cégekre (25 százalék) illetve a döntően exportra termelőkre (29 százalék).

A vállalatok jogosultsága a hitelfizetési moratórium lehetőségére és a moratórium igénybevétele

2021. júliusában a 20 fő feletti vállalkozások 14 százaléka vette igénybe a koronavírus-járvány kapcsán bevezetett hitelfizetési moratóriumot, további 9 százalékuk pedig korábban igénybe vette, de már kilépett a moratóriumból. A vállalatvezetők 36 százaléka azt jelezte, hogy a cég nem volt jogosult a moratóriumra, 40 százalékuk pedig jogosult lett volna, de nem élt a lehetőséggel.

Legnagyobb arányban a nagyvállalatok vezetői válaszolták azt, hogy cégük nem volt jogosult a hitelfizetési moratóriumra (47 százalék), de körükben a legmagasabb azok aránya is, akik éltek a hitelfizetési moratórium lehetőségével (12 százalékuk jelenleg is igénybe veszi, 18 százalékuk igénybe vette, de már kilépett a moratóriumból). A 20–49 fős és az 50–99 fős cégeknek körülbelül az ötöde, a 100–249 fős cégeknek pedig a harmada veszi vagy vette igénybe a moratóriumot, a cégek 35–40 százaléka azonban ezekben a létszámkategóriákban nem volt jogosult a moratóriumra.

Az egyes ágazatok közül a feldolgozóipari vállalatok veszik vagy vették a legnagyobb arányban igénybe a hitelfizetési mora-

tóriumot (32 százalék, 22 százalékuk jelenleg is él vele), míg a legkisebb arányban az építőipari cégek (8 százalék). Azok aránya, akik nem voltak jogosultak a moratóriumra a feldolgozóipari vállalkozások esetében a legmagasabb, 42 százalék, de hasonló arány figyelhető meg a szolgáltató (40 százalék) és az építőipari cégek esetében (37 százalék) is. Azok aránya, akik jogosultak lettek volna, de nem akarták igénybe venni a moratóriumot az építőipari (55 százalék) és a kereskedelmi (51 százalék) cégek esetében a legmagasabb.

A hitelmoratóriumot elsősorban a tisztán hazai tulajdonú vállalkozások vették igénybe: 16 százalékuk jelenleg is él vele, 10 százalékuk pedig igénybe vette, de már kilépett a moratóriumból. A külföldi (rész)tulajdonú vállalatoknak ezzel szemben 57 százaléka egyáltalán nem is volt jogosult a moratóriumra. A hitelfizetési moratóriumot emellett az exportáló cégek nagyobb arányban veszik vagy vették igénybe (a részben exportra termelők 26, a döntően exportalók 32 százaléka), mint a csak hazai piacra termelő vállalkozások (18 százalékuk élt vele).

A vállalkozások véleménye a hitelhez jutás feltételeiről

A legalább 20 főt foglalkoztató vállalkozások többsége (57 százalék) úgy véli, hogy 2021-ben az előző évhez viszonyítva nem változtak a hitelhez jutás feltételei, 26 százalékuk szerint viszont valamivel könnyebben, 9 százalékuk szerint pedig sokkal könnyebben lehet hitelhez jutni, mint 2020-ban. A vállalkozások 9 százaléka érzi úgy, hogy az elmúlt egy évben nehezebbé váltak a hitelhez jutás feltételei.

Az egyes ágazatok közül a kereskedelem és a szolgáltatás területén tevékenykedő vállalatok a leginkább megosztottak a kérdésben. Előbbiek 12 százaléka szerint sokkal, 5 százaléka szerint pedig valamivel nehezebb lett hitelhez jutni 2021-ben, 42 százalékuk azonban úgy véli, hogy javultak (15 százalék

szerint sokkal könnyebb lett) a hitelhez jutás feltételei. A szolgáltatások területén működők 11 százaléka szerint nehezebb, 37 százaléka szerint viszont könnyebb lett hitelhez jutni. Az építőipari és a feldolgozóipari cégek körülbelül kétharmada szerint nem változtak a feltételek tavalyhoz képest, körülbelül harmaduk szerint pedig könnyebbé vált a hitelfelvétel.

2022-re vonatkozóan a vállalkozások többsége arra számít, hogy a hitelhez jutás feltételei nem fognak változni (51 százalék), de az előző időszakokhoz képest nőtt azoknak a vállalkozásoknak az aránya, akik szerint nehezebb lesz hitelhez jutni (2021. júliusában 22 százalék, míg 2020. októberében 16 százalék) a jövő évben.

Nemzetközi tendenciák

A termelési, fogyasztási és foglalkoztatási helyzet alakulása egyes, nemzetközileg fontos gazdaságokban, összehasonlítva a szakértői várakozásokkal és a megelőző időszakokkal.

		Vonatkozósi időszak	Tényadat	Várakozások	Előző időszak
Németország	Munkanélküliségi ráta	(szeptember)	5,5%	5,4%	5,5%
	Feldolgozóipari beszerzési menedzserindex	(szeptember)	58,4	58,5	62,6
	IFO üzleti bizalmi index ¹	(szeptember)	98,8	97,3	99,4
Franciaország	INSEE üzleti bizalmi index ²	(szeptember)	111,5		110,1
USA	Munkanélküliségi ráta	(szeptember)	4,8%	5,1%	5,2%
	CB fogyasztói bizalmi index	(szeptember)	109,3	114,5	113,8
	Feldolgozóipari beszerzési menedzserindex	(szeptember)	60,7	60,5	61,1
Kína	Feldolgozóipari beszerzési menedzserindex	(szeptember)	49,6	50,1	50,1

¹ <https://www.ifo.de/en/survey/ifo-business-climate-index>

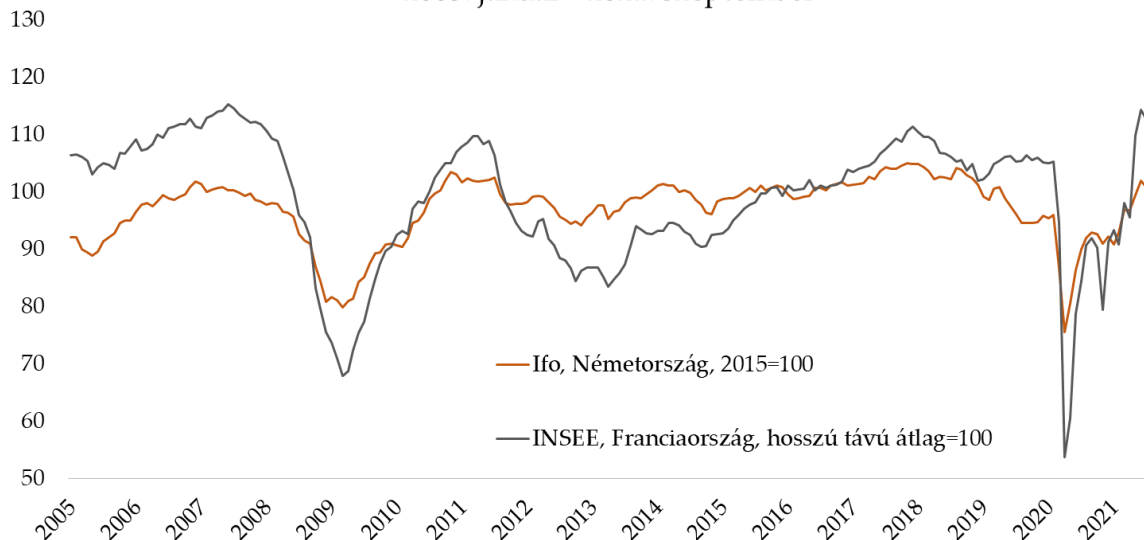
² <http://www.insee.fr/en/themes/indicateur.asp?id=105>

További adatok forrása: <https://www.bloomberg.com/markets/economic-calendar>

Németországban az IFO üzleti bizalmi index értéke nőtt augusztushoz képest. A feldolgozóipari beszerzési menedzserindex (PMI) az előző hónaphoz képest csökkent. Németországban a munkanélküliségi ráta ugyanazon az értéken maradt. A franciaországi INSEE üzleti bizalmi index nőtt az előző hónaphoz képest. Az Egyesült Államokban a CB fogyasztói bizalmi index értéke csökkent az előző hónaphoz képest, és rosszabbul teljesített a vártnál. Az amerikai feldolgozóipari beszerzési menedzserindex értéke szintén csökkent augusztushoz viszonyítva. A munkanélküliségi ráta javult az előző hónaphoz képest. A kínai beszerzési index értéke csökkent az előző hónaphoz képest.

Üzleti bizalmi indexek alakulása hosszú távon

Az üzleti bizalom megítélése Németországban és Franciaországban, az Ifo és az INSEE vállalati konjunktúra-felmérései alapján, 2005. január - 2021. szeptember

Forrás: www.ifo.de, www.insee.fr

Kapcsolat

Cím: MKIK GVI

1054 Budapest, Szabadság tér 7.

Tel: 235-05-84

e-mail: gvi@gvi.hu

Internet: <http://www.gvi.hu>

Készítette:

Bacsák Dániel elemző, GVI

Tóth Katalin elemző GVI

Kutatásvezető:

Nábelek Fruzsina

ügyvezető, MKIK GVI

Publikáció esetén kérjük, hogy elemzésünkre az alábbiak szerint hivatkozzon:

MKIK GVI: Gazdasági Havi Tájékoztató,

2021. szeptember, Budapest,

2021-10-13